

Enquête Staatscommissie

Bij wet van 18 januari 1890, Staatsblad no. 1. werd door de Nederlandse staat besloten tot een *'onderzoek omtrent de maatschappelijke toestanden der arbeiders, omtrent de verhoudingen tusschen werkgevers en arbeiders in verschillende bedrijven, en omtrent den toestand van werkplaatsen en fabrieken met het oog op de veiligheid en de gezondheid der werklieden'*. Daartoe werd een Staatscommissie benoemd, die een relatief groot aantal bedrijven en instellingen en de daarbij betrokkenen (zowel werkgevers als werknemers) vragen voorlegde.

Van de mondelinge 'getuigen-verhooren' die deze commissie tussen september 1890 en juli 1891 in de Zaanstreek organiseerde is een uitgebreid verslag in druk verschenen. In dit meer dan 300 bladzijden tellende boek zijn alle verhoren (113 in getal) letterlijk weergegeven: bovendien zijn samenvattingen opgenomen van een schriftelijke enquête onder 35 verenigingen op het gebied van maatschappelijke zorg en bijvoorbeeld onderwijs. De in de Zaanstreek werkzame commissie stond onder voorzitterschap van A. Kerdijk en bestond uit vijf personen.

Niet alleen doordat voor het eerst zo systematisch uitgebreid gegevens werden verzameld is dit onderzoek van groot belang. Vooral de gevolgde methodiek van indringend mondeling verhoren leidde ertoe dat spontane en openhartige getuigenissen konden worden genoteerd die nog steeds een uiterst nuttige bron van geschiedkundige informatie vormen. Bij de verhoren werd een 'lijst van vraagpunten' gehanteerd die in het boek is verantwoord. Bij de ondervraagden treft men burgemeesters, kerkelijke voorgangers, onderwijzers, artsen, fabrikanten en een niet gering aantal werknemers van Zaanse bedrijven van allerlei aard. Zowel over de [Arbeidsomstandigheden](#) (met daarbij bijvoorbeeld onderwerpen als werktijden, kinderarbeid en veiligheid) als over de woonsituatie en zowel op het gebied van volksgezondheid als op dat van onderwijs geeft het verslag van deze enquête een zeer verhelderend gedetailleerd beeld van de toestand aan het eind van de 19e eeuw. Zie ook: [*Gezondheidszorg 2.3.1.](#)

From:
<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:
https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=enquete_staatscommissie

Last update: **2020/09/07 12:05**